



სს კორპორაცია „ფოთის საზღვაო ნავსადგურს“
მის: ქ. ფოთი, აღმაშენებლის ქ. N52

თქვენ მიერ 2021 წლის 18 მაისს წარმოდგენილ N8578 წერილთან დაკავშირებით, რომელიც ეხება ქ. ფოთში, ახალი ღრმაწყლოვანი მრავალფუნქციური ნავსადგურის მშენებლობის და ექსპლუატაციის გზშ-ის ანგარიშს, გაცნობებთ, რომ ადმინისტრაციული წარმოების პროცესში გზშ-ის ანგარიში, განიხილეს საზოგადოებრივმა ექსპერტებმა და ექსპერტიზის პროცესში ჩართულმა სპეციალისტებმა, ხოლო აღნიშნულის საფუძველზე გაცნობებთ შემდეგს:

- გზშ-ის ანგარიშში დაზუსტებას საჭიროებს და მოცემული უნდა იყოს საპროექტო ნავსადგურის ინფრასტრუქტურის, კერძოდ შემომზღუდავი ნაგებობის, ზეგავლენა მდ. რიონის შესართავის ფორმირებაზე. მოცემული უნდა იყოს შესაბამისი მორფოდინამიკური პროცესების განვითარების პროგნოზი;
- დაზუსტებას საჭიროებს არსებულ და საპროექტო ნავსადგურებს შორის დარჩენილი სანაპირო ზოლის მდგრადობის შეფასება, რომელიც ღიად რჩება გაბატონებული ტალღების ზემოქმედების მიმართ. მნიშვნელოვანია ტალღური რეჟიმის მოდელირების შედეგების წარმოდგენა, რომლებიც აჩვენებს რა გავლენას მოახდენს საანგარიშო ღელვა აღნიშნული სანაპირო ზოლის მდგრადობაზე, ნავიგაციურ ვითარებაზე და შიდა აკვატორიაში მოსალოდნელი ტალღური გავრცელების სურათზე;
- გზშ-ის ანგარიშში დასაზუსტებელია საანგარიშო გემის ე.წ. „ზაფხულის ჯდომა“ (სასურველია ტერმინის განმარტება), რომელიც საკონტინერო გემებისთვის შეადგენს - 14,5 მეტრს, ნავმისადგომებთან საპროექტო სიღრმე კი შეადგენს - 15 მეტრს. დაზუსტებას საჭიროებს ასევე რამდენად საკმარისია 0,5 მ სხვაობა ფსკერის და გემის ძირის შორის უსაფრთხო განტვირთვა - ჩატვირთვის ოპერაციების განსახორციელებლად;
- გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, პორტის მშენებლობისას დაღრმავებითი სამუშაოების შედეგად ამოღებული მასალის სანაყაროდ შერჩეულია არსებული წყალქვეშა კანიონის სათავე. იმ შემთხვევაში, თუ ამოღებული მასალის ძირითადი ნაწილი გამოუსადეგარი იქნება სამშენებლო მიზნებისათვის, 6 მლნ კუბ მ-ზე მეტი მასალა უნდა ჩაიყაროს წყალქვეშა კანიონში. აღნიშნულიდან გამომდინარე, დაზუსტებას საჭიროებს და აუცილებლად უნდა იყოს შესწავლილი და განხილული წყალქვეშა

კანიონის ფერდობების მდგრადობის საკითხი, რადგან კანიონის გააქტიურებამ (მისი ფერდობების ჩამოშლის შედეგად) შეიძლება საფრთხე შეუქმნას არსებული პორტის შემომზღუდავი ნაგებობის მდგრადობას;

- სამანევრო (მოსატრიალებელი აკვატორიის მინიმალური ზომა როცა გემის მანევრირება ხდება მაწებარების საშუალებით) შეადგენს $D=2L_{სგ}$, თუ ჩავთვლით, რომ საანგარიშო გემად მიჩნეულია საკონტეინერო გემი, რომლის სიგრძე შეადგენს 299,9 მეტრს, მაშინ სამანევრო აკვატორიის მინიმალური დიამეტრი უნდა იყოს - 599,8 მ ნაცვლად 540 მეტრისა. დაზუსტებას საჭიროებს რომელ ნორმებს ეფუძნებოდა საპროექტო ნავსადგურის გეგმის შედგენა;
- დამატებით განმარტებებს საჭიროებს 3.3.1.2 თავში მოცემული ჩანაწერები - ისეთი როგორცაა „ტალღის გავლა“, „შემთხვევითი ტალღის მნიშვნელოვანი სიმაღლე“, „გავლილი ტალღის მნიშვნელოვანი სიმაღლე“, „არმირებული კლდის ნომინალური დიამეტრი“;
- მიზანშეწონილია მოცემული იყოს ინფორმაცია ანალოგიურ ბუნებრივ პირობებში სად იყო გამოყენებული ე.წ. კუბიპოდები;
- არსებული პორტის მოლოს რეკონსტრუქციის დროს მათემატიკურ მოდელირებასთან ერთად ჩატარდა დამცავი ფიგურული ბლოკების მდგრადობის დამამტკიცებელი ფიზიკური მოდელირება. აღნიშნული სახის მოდელირების შედეგები სასურველია წარმოდგენილ იქნეს ახალი პორტისთვისაც;
- დაზუსტებას საჭიროებს საპროექტო ნავსადგურის მშენებლობის შედეგად ზღვის სანაპირო ზოლის მოსალოდნელი მორფოდინამიკური პროცესების პროგნოზი;
- გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, სადრენაჟე წყლების ჩაშვებამდე აღნიშნული ჩამდინარე წყლების გასაწმენდად გამოყენებული იქნება ნავთობის სალექარი, ნავთობდამჭერები, რის შემდეგაც ჩამდინარე წყლები ჩაეშვება საკონტეინერო ტერიტორიაზე არსებულ საკანალიზაციო სისტემაში. აღნიშნულიდან გამომდინარე, დაზუსტებას საჭიროებს საპროექტო გამწმენდი მოწყობილობების (ნავთობდამჭერი ან სხვ.) დეტალური აღწერა (სქემა; გამწმენდის ტიპი; პარამეტრები; გამწმენდის ეფექტურობა);
- გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, ახალ პორტამდე მისასვლელი გზის და რკინიგზის მშენებლობა განხორციელდება საქართველოს მთავრობის მიერ. დაზუსტებას საჭიროებს აღნიშნული ინფრასტრუქტურის მშენებლობაზე კომპანიასა და სამთავრობო უწყებებს შორის ურთიერთშეთანხმების შესახებ ინფორმაცია. ამასთან, დაზუსტებას საჭიროებს თუ კომპანია არ აწყობს სარკინიგზო ხაზს, გზმ-ის ანგარიშში რატომ არის ერთ-ერთ საკანონმდებლო საფუძველად მითითებული - მაგისტრალური მიწისზედა ან/და მიწისქვეშა სარკინიგზო ხაზის მშენებლობა და ექსპლუატაცია;
- დაზუსტებას საჭიროებს ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიაზე მოსაწყობი შიდა სარკინიგზო ინფრასტრუქტურის შესახებ;
- გზმ-ის ანგარიშის საჯარო შეხვედრაზე განხილვის ერთერთი საგანი იყო მშენებლობის ეტაპზე შავი ზღვის ქუჩის გამოყენება და მოსალოდნელი ზემოქმედება აღნიშნული ქუჩის მაცხოვრებლებზე. საჯარო განხილვის ერთ-ერთმა მონაწილემ დააფიქსირა წინააღმდეგობა მშენებლობის ეტაპზე შავი ზღვის ქუჩის გამოყენების შესახებ. ადგილობრივების განმარტებით, პორტის მშენებლობის დროს შავი ზღვის ქუჩის სატრანსპორტო დატვირთვა საგრძნობლად გაიზრდება, რაც გამოიწვევს ხმაურის, ვიბრაციისა და ამტვერების მნიშვნელოვან მომატებას. აღნიშნული გარემოების გათვალისწინებით, მიზანშეწონილია წარმოდგენილ იქნეს სამშენებლო ეტაპზე გამოყენებული ქუჩების, მათ შორის შავი ზღვის ქუჩის, მოსახლეობის ინფორმირების, მათი პოზიციების, დამოკიდებულების, აზრის გათვალისწინების ამსახველი ინფორმაცია ასეთის არსებობის შემთხვევაში. ამასთან

მნიშვნელოვანია დაზუსტდეს ტრანსპორტის მოძრაობის გეგმა-გრაფიკი, სადაც გათვალისწინებული იქნება სატრანსპორტო საშუალებების დასახლებულ ზონაში გადაადგილების პირობები, მათ შორის ძარის გადახურვა, სიჩქარის კონტროლი, გზის მორწყვა, დროის შეზღუდვა.

- ანგარიშში მოცემულია მდინარე რიონის ჰიდროლოგიური კვლევები, სადაც განსაზღვრულია წყლის და ნატანის ხარჯების განაწილება რიონის დელტის ტოტებს შორის - იგულისხმება ნაბადის - ჩრდილოეთის ტოტი და ქალაქის არხი სამხრეთის მიმართულებით. მოყვანილი მონაცემების მიხედვით შემომავალი მყარი ნატანის მოცულობები ტოტებს შორის ნაწილდება თითქმის თანაბრად. 51% - ჩრდილოეთის (ნაბადის) შენაკადი და 49%-სამხრეთის (ქალაქის არხის) შენაკადი. აქ უნდა ითქვას, რომ 1939 წლის შემდეგ ჩრდილოეთის ნაკადის შესართავის წინ დაიკვირვება ძლიერი აკუმულაცია, რომელიც დღესაც მიმდინარეობს. პირიქით სამხრეთის შესართავის მიდამოებში სანაპირო ძლიერ წარეცხვებს განიცდის. ეს მეტყველებს იმაზე, რომ ჩრდილოეთის ტოტის შესართავში გაცილებით მეტი ჯამური მყარი ნატანი შემოდის ვიდრე სამხრეთის. **აღნიშნულიდან გამომდინარე საჭიროა დაზუსტდეს, მდინარე რიონის ნატანის მოცულობის გადანაწილება მის ტოტებში;**
- გეომორფოლოგიურ ნაწილში არ არის აღწერილი არსებულ პირობებში მთლიანად რიონის დელტის დღევანდელი განვითარების ტენდენცია. საზღვაო ნავსადგურების მშენებლობა ზღვის აკუმულაციურ ნაპირებზე მოითხოვს ფრთხილ მიდგომას, რადგან იქ მიმდინარე ლითო-დინამიკური პროცესების დარღვევამ შესაძლებელია გამოიწვიოს შეუქცევადი ნეგატიური პროცესები. **საჭიროა დამატებით იქნეს განხილული რიონის დელტის განვითარების თანამედროვე ტენდენციები;**
- დაზუსტებას საჭიროებს ფოტის წყალქვეშა კანიონის სათავის უფრო დეტალური რუკები, განსაკუთრებით კი მისი ჩრდილოეთის ნაწილის, რომლის მიმართულებით განსაზღვრულია ახალი შემოსასვლელი არხის გაყვანა;
- მოლის მშენებლობა უთუოდ გამოიწვევს ლითო-დინამიკურ ცვლილებებს ნაბადის ახალ დელტაში. სავარაუდოდ რიონის ჭარბი ნატანი ხელს შეუწყობს აკუმულაციური პროცესების გააქტიურებას. კერძოდ საკმაოდ სწრაფად ნატანით შეივსება ახალი მოლის ჩრდილოეთი მხარე. ეს კი გამოიწვევს თანდათანობით ნაბადის შესართავის მიგრაციას ჩრდილოეთის მიმართულებით. ამ შემთხვევაში შესაძლებელია წყალქვეშა კანიონის ჩრდილოეთის ფლანგის გააქტიურება. დამატებით ჩასატარებელია კომპიუტერული მოდელირება ახალი დელტის ჩრდილოეთის ფლანგის განვითარების ტენდენციის განსაზღვრისთვის მოლის აშენების შემდეგ.

გზშ-ის ანგარიშში მოცემული, სსიპ წიაღის ეროვნული სააგენტოს წერილის მიხედვით, ზღვიდან ამოღებული მასალა (სედიმენტი) წარმოადგენს სასარგებლო წიაღისეულს და მისი გამოყენება ექვემდებარება ლიცენზირებას. აღნიშნულის გათვალისწინებით გაცნობებთ, რომ „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ II დანართის 2.3 ქვეპუნქტი - სასარგებლო წიაღისეულის ზღვიდან მოპოვება ექვემდებარება სკრინინგის პროცედურას. მოცემული გარემოების გათვალისწინებით დაზუსტებას საჭიროებს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით წარმოდგენილი განცხადების საკანონმდებლო საფუძველი, ასევე სასარგებლო წიაღისეულის ზღვიდან მოპოვების და ლიცენზირების საკითხი.

გზშ-ის ანგარიშის მიხედვით, მდ. რიონის ჩრდილოეთი ტოტიდან წყალაღებისას თევზების (განსაკუთრებით ლიფსიტების) მილსადენებში მოხვედრის და დაღუპვის

პრევენციის მიზნით, აუცილებელია წყალმიმღებზე მოეწყოს დამცავი ცხაურები. დაზუსტებას საჭიროებს წყალაღების სხვა ტექნიკური პარამეტრები, მათ შორის ინფორმაცია რა მიზნით ხდება მდინარიდან წყლის აღება, რა რაოდენობის წყალი იქნება აღებული და სხვ. ამასთან დაზუსტებას საჭიროებს რა სახის წყალმიმღების მოწყობაა დაგეგმილი და სად განთავსდება აღნიშნული ინფრასტრუქტურა.

დაზუსტებას და დეტალურ განმარტებას საჭიროებს მშენებლობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების, მათ შორის სანიაღვრე, ტენიკური და სამეურნეო წყლების მართვის საკითხები:

- გზმ-ის ანგარიშის მიხედვით, გემზე წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების (საკანალიზაციო წყლების, ტრიუმის წყლების და გემების ნარეცხი წყლის ჩათლით) მიღება მოხდება ახალი საკონტეინერო ტერმინალის მიერ და მისი მართვა მოხდება „ეი პი ემ ტერმინალის“ მიერ. დაზუსტებას საჭიროებს აღნიშნული წყლების მართვის კონკრეტული საკითხები.
- „სახელოსნოს ტერიტორიაზე წარმოქმნილი საკანალიზაციო წყლები შეგროვდება შემკრებ სატუმბ სადგურში, რომელიც მოეწყობა შენობის გვერდით, საიდანაც გადაიტუმბება არსებულ საკანალიზაციო სისტემაში“. დაზუსტებას საჭიროებს არსებული საკანალიზაციო სისტემის შესახებ ინფორმაცია;
- „სახელოსნოს ტერიტორიიდან ჩამდინარე წვიმის წყალი შეგროვდება ქვაფენილის დაბალ წერტილებში მოწყობილ წყალსადინარ არხებში, პოლიეთილენის მილებითა და ლუკებით მოხდება მათი გადინება საკონტეინერო ტერიტორიის სადრენაჟე სისტემისკენ ნავთობის სალექარის გავლით. დაზუსტებას საჭიროებს საკონტეინერო ტერმინალის სადრენაჟო სისტემისა და ნავთობის სალექარის შესახებ საპროექტო ინფორმაცია;
- გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს წყალმომარაგებისა და წყალარინების დეტალური სქემა შესაბამისი ექსპლიკაციით.

გზმ-ის ანგარიშში ასახული ინფორმაცია, ბიომრავალფეროვნებაზე ზემოქმედების თვალსაზრისით საჭიროებს დაზუსტებას, დაკონკრეტებას, სათანადო ინფორმაციისა და დასკვნების წარმოდგენას:

- ანგარიშში ნათქვამია, რომ: „ფსკერდაღრმავების სამუშაოები წინასწარი სამშენებლო გრაფიკით 2.0-2.5 წელი გაგრძელდება და რა თქმა უნდა, აღნიშნულ პროცესს ზეგავლენა ექნება მთელ საპროექტო ტერიტორიაზე“. ასევე, **„სავარაუდოდ, ფსკერდაღრმავებითი სამუშაოები შესრულდება მიწახაპია მისაბმელი ტრიუმის (TSHD) და უკუნიჩბიანი მიწახაპიის (დიტჩერი) გამოყენებით“**. საჭიროა გზმ-ის ეტაპზე დაზუსტებული იყოს ფსკერდაღრმავების სამუშაოებისთვის გამოსაყენებელი მეთოდი და მისი ზემოქმედება ზღვის ბიომრავალფეროვნებაზე (მათ შორის ბენტოსურ სახეობებზე), ასევე ზემოქმედების შერბილების და სხვა პრევენციული ღონისძიებები;
- გზმ-ის ფსკერდაღრმავების ნაწილში ასევე ვკითხულობთ, რომ „ფსკერდაღრმავებისას ატივანარებული ნატანი ჩრდილოეთისკენ, მდ. რიონის შესართავისკენ გადაადგილდება. მსგავსი სამუშაოების მონიტორინგის მონაცემების მიხედვით, სიმღვრივის ზრდა ამღვრევის წერტილიდან 200-250 მ-ის მანძილზე იქნება შესამჩნევი. სიმღვრივე თანდათანობით შემცირდება და 500-600 მ-ის ფარგლებში ბუნებრივ ფონს უბრუნდება“. თუმცა გზმ-ის ანგარიშში არ არის

მოცემული კვლევის მასალები და შესაბამისი დასკვნები და რეკომენდაციები, აღნიშნული მოსაზრების დასასაბუთებლად. ასევე, არ ჩანს ვის მიერ და როდის ჩატარებულ მონიტორინგს ეყრდნობა აღნიშნული მოსაზრება.

- ანგარიშში არ არის მოცემული ზღვის ბიომრავალფეროვნებაზე ხმაურით (განსაკუთრებით წყალქვეშა ხმაურით) გამოწვეული ზემოქმედების შემარბილებელი და/ან საკომპენსაციო ღონისძიებები, განსაკუთრებით ზღვის ძუძუმწოვრებზე. მაგალითად: დოკუმენტის მიხედვით, ხიმინჯების ჩასობა მოხდება ხმელეთიდან ბურღვა-ნატენი ხიმინჯების მოწყობის ტექნიკის გამოყენებით, თუმცა არ არის აღწერილი აღნიშნული მეთოდის გამოყენებით ბიომრავალფეროვნებაზე შესაძლო ზემოქმედება, ამ ზემოქმედების შემცირების და სხვა პრევენციული ღონისძიებები.
- წარმოდგენილი shp ფაილების მიხედვით, საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს რიონის დელტის უშუალო სიახლოვეს, **რაც თავის მხრივ წარმოადგენს საქართველოში ერთადერთ სამიგრაციო დერეფანს ზუთხებისათვის**, მდ. რიონიდან შავ ზღვაში მოსახვედრად. ამასთან, დოკუმენტში მითითებულია, რომ „სამხრეთის შენაკადი საპროექტო ზონიდან 750 მეტრშია” და ასევე: „მრავალწლიანი კვლევებით დასაბუთებულია, რომ ზუთხისებრნი ქვირილობისას იყენებენ მდინარე რიონის სამხრეთ შენაკადს“. აღსანიშნავია, რომ ზუთხისებრთა მიგრაცია ხორციელდება ძირითადად მდ. რიონის ჩრდილოეთის (მარჯვენა) ტოტით. შესაბამისად, გზშ-ს ანგარიშში დასაზუსტებელია აღნიშნული საკითხი, ასევე საპროექტო ტერიტორიის დაცილება მდ. რიონის იმ ტოტისგან, სადაც ზუთხისებრების მიგრაცია ჯერ კიდევ ხდება. ამასთან, საჭიროა ზუთხისებრებზე ზემოქმედების განსაზღვრა, მდ. რიონსა და ზღვის აკვატორიაში, მათ შორის საქმიანობით გამოწვეული სიმღვრივის მატების ფონზე, რადგან აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით სათანადო კვლევები არ არის მოცემული ანგარიშში. აღნიშნულიდან გამომდინარე, საჭიროა გზშ-ს ანგარიშში აისახოს ზუთხისებრებზე პროექტით გამოწვეულ შესაძლო ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია და შემოთავაზებულ იქნას ქმედითი შემარბილებელი, ზემოქმედების თავიდან აცილების და/ან საკომპენსაციო ღონისძიებები;
- ანგარიშში მითითებულია, რომ „**რეკომენდირებულია** სამინისტროს ჩართულობით და რეკომენდაციებით ბიომრავალფეროვნების მართვის გეგმის შემუშავება და შესაბამისი საკომპენსაციო ქმედების გატარება. **საკომპენსაციო პაკეტით გათვალისწინებული შეიძლება იყოს** რიგი ქმედებები, მათ შორის: დეგრადირებული ბუნებრივი უბნების აღდგენა, კონკრეტული საკომპენსაციო უბნების სამართლებრივი დაცვის გაძლიერებული ზომების უზრუნველყოფა (აღნიშნული უბნების რამსარის უბნებისა და ეროვნული პარკის ჩამონათვალში გაერთიანების გზით) და ოპერაციული, მონიტორინგისა და შეფასების რიგი ზომები, რომლებიც იდეალურ ვარიანტში უნდა განხორციელდეს პორტის ოპერატორსა და კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას შორის თანამშრომლობის საფუძველზე. საკომპენსაციო ღონისძიებების სახით **შეიძლება შემუშავდეს** ერთიანი ქმედებები.“ საჭიროა აღნიშნული საკითხები შემოთავაზებული და განხილული იყოს გზშ-ის ეტაპზევე.
- **ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, წარმოდგენილ იქნას, გადამუშავებული, სათანადო კვლევებზე დაყრდნობით მომზადებული ბიომრავალფეროვნების ნაწილი.**

დამატებით გაცნობებთ, რომ ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტროში წარმოდგენილ იქნა ფოთის თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის შენიშვნები/მოსაზრებები პროექტთან დაკავშირებით, რომელსაც გიგზავნით დანართის სახით. გთხოვთ, განიხილოთ აღნიშნული შენიშვნები/მოსაზრებები და გვაცნობოთ

წერილში გამოთქმულ თითოეულ საკითხთან დაკავშირებით დაზუსტებული ინფორმაცია. ამასთან, მნიშვნელოვანია აღნიშნულ საკითხებთან დაკავშირებით სს კორპორაცია „ფოთის საზღვაო ნავსადგურისა“ და ფოთის თავისუფალი ინდუსტრიული ზონის ადმინისტრაციას შორის გაიმართოს დამატებითი კონსულტაციები და სამინისტროში წარმოადგინოთ ურთიერთშეთანხმების ამსახველი ინფორმაცია, ასეთის საჭიროების შემთხვევაში.

გთხოვთ, უზრუნველყოთ ზემოაღნიშნული საკითხების/შენიშვნების შესახებ დამატებითი, დაზუსტებული ინფორმაციის/დოკუმენტაციის 2 თვის ვადაში სამინისტროში წარმოდგენა. აღნიშნული ინფორმაციის/დოკუმენტაციის წარმოდგენამდე სამინისტრო მოკლებულია შესაძლებლობას გასცეს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილება.

დანართი: ტექსტის მიხედვით.

ნინო თანდილაშვილი



მინისტრის მოადგილე

